

วิกฤติการณ์ในยูเครน

แปลและเรียบเรียงโดย

ฝ่ายข้อมูลสนับสนุน บริษัท อิมเมจ พลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด : 5 มีนาคม พ.ศ. 2557

ความขัดแย้งในยูเครน

ปัญหาความขัดแย้งในยูเครน เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนปี 2013 หลังจาก ประธานาธิบดี วิกเตอร์ ยานูโควิช ของยูเครนปฏิเสธการเซ็นสัญญาการค้าเสรี (FTA) กับยุโรป แล้วหันไปเดินหน้าความสัมพันธ์กับรัสเซียแทน โดยรัฐบาลให้เหตุผลว่า การเข้าร่วมเขตการค้าเสรีกับยุโรป จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศที่ทำกับรัสเซีย ผลจากการเลิก FTA กับยุโรปและไปสานสัมพันธ์กับรัสเซียทำให้ประชาชนบางส่วนออกมาเรียกร้องให้มีข้อตกลงร่วมกับยุโรป ผู้ประท้วงเหล่านี้ถูกเรียกว่ากลุ่ม “Euromaidan” สถานการณ์การประท้วงลุกลามจนเกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงหลังประธานาธิบดีได้ออกกฎหมายต่อต้านการชุมนุมประท้วงที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 77 คน เกิดความพยายามหาทางออกด้วยวิธีการเจรจา เกี่ยวกับความขัดแย้งภายในประเทศ จนนำไปสู่การที่รัฐสภามีมติถอดถอนประธานาธิบดี วิกเตอร์ ยานูโควิช ออกจากตำแหน่ง และจะจัดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีใหม่ ในวันที่ 25 พฤษภาคม

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ในยูเครนกลับไม่ได้คลี่คลายลง ภายหลังจากยานูโควิช หลบหนีออกนอกประเทศ ตามมาด้วยกองกำลังสนับสนุนฝ่ายรัสเซีย ที่เข้ายึดสถานที่ราชการในบริเวณพื้นที่เขตไครเมีย และยกธงชาติรัสเซียขึ้นมาแทนที่ธงชาติยูเครน จนเกิดเป็นสถานการณ์ตึงเครียดระหว่างยูเครนกับรัสเซีย พร้อมด้วยแรงกดดันจากหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็น อเมริกา และสหภาพยุโรป ที่มองว่ารัสเซียละเมิดอธิปไตยเหนือดินแดนยูเครน หลังเข้ายึดและส่งกำลังทหารเข้าไปในบริเวณเขตไครเมีย ซึ่งชาติต่างๆ พร้อมจะกดดันให้รัสเซียถอนตัวด้วยมาตรการทางเศรษฐกิจ ขณะที่รัสเซียอ้างถึงสิทธิในการปกป้องประชาชนรัสเซียที่อาศัยอยู่ในยูเครน และกล่าวถึงการได้อำนาจของรัฐบาลรักษาการในยูเครนว่าเป็นรัฐประหารที่ขัดรัฐธรรมนูญ ฉะนั้นยานูโควิชยังถือเป็นผู้นำโดยชอบธรรมของยูเครน สถานการณ์ตึงเครียดระหว่างยูเครนและรัสเซียยังคงมีขึ้นอย่างต่อเนื่องท่ามกลางความกดดันและความพยายามในการหาทางออก

ปัญหาเชิงโครงสร้างในยูเครน

ภายหลังจากยูเครนแยกตัวออกจากสหภาพโซเวียตแล้ว ประชาชนในยูเครนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มพูดภาษารัสเซียและกลุ่มพูดภาษายูเครน ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจที่เปราะบางของยูเครน ทำให้ยูเครนจำเป็นต้องพึ่งพิงชาติมหาอำนาจในด้านเศรษฐกิจ โดยอาจแบ่งปัญหาเชิงโครงสร้างในยูเครนได้คร่าวๆ ดังนี้

- ปัญหาโครงสร้างแบบภูมิภาค : เกิดจากความแตกต่างที่ชัดเจนทางภาษา, ประวัติศาสตร์, เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งในยูเครนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจนคือ ในภูมิภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้บริเวณไครเมีย ซึ่งประกอบไปด้วยประชาชนที่พูดภาษารัสเซีย ดำรงชีพโดยการทำการเกษตรกรรมเป็นหลัก ขณะที่ฝั่งตะวันตก ประกอบไปด้วย ประชาชนที่พูดภาษายูเครนและดำรงชีพโดยการทำอุตสาหกรรมเป็นหลัก ความต่างทางโครงสร้างได้ส่งผลกระทบต่อการเมืองที่ฝั่ง ตะวันออกเป็นฝ่ายที่นิยมรัสเซียและเลือกพรรคอนุรักษ์นิยมเป็นหลัก ขณะที่ฝั่งตะวันตกเป็นผู้สนับสนุนยุโรปและเลือกพรรค เสรีนิยมเป็นหลัก ดังนั้นแล้วในเชิงโครงสร้างภูมิภาคได้ก่อให้เกิดความเห็นที่แตกต่างขึ้นมาอย่างชัดเจนในสังคมยูเครน

- ปัญหาการเมือง : ในยูเครนดูเหมือนว่าปัญหาการเมืองที่เริ่มขึ้นภายหลังการปฏิวัติที่ประชาชนลุกขึ้นต่อต้าน การเลือกตั้งที่สกปรก จนเกิดการเลือกตั้งใหม่ที่ฝั่งเสรีนิยมในตะวันตกเป็นฝ่ายชนะการเลือกตั้ง แต่การบริหารงานที่ล้มเหลว ทำให้ฝั่งอนุรักษ์นิยมทางตะวันออกได้เข้ามามีอำนาจอีกครั้ง และทำการจำกัดอำนาจสื่อไปจนถึงจับกุมแกนนำฝ่ายตรงข้าม ได้สร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนที่นิยมฝ่ายเสรีนิยม เมื่อประธานาธิบดียานูโควิช ปฏิเสธข้อตกลง FTA กับทางยุโรป ที่มี ข้อเสนอให้ปล่อยตัวแกนนำฝ่ายเสรีนิยมรวมอยู่ด้วย ยิ่งสร้างความโกรธให้แก่ประชาชนที่มีแนวคิดสนับสนุนพรรคการเมืองเสรี นิยม

- ปัญหาต่างประเทศ : สืบเนื่องจากเศรษฐกิจของยูเครนที่ต้องคอยพึ่งพาต่างชาติเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นยุโรป อเมริกาไปจนถึงรัสเซียที่มีอิทธิพลต่อยูเครนมาก ทำให้ยูเครนเปรียบเสมือนคนกลางระหว่างอเมริกากับยุโรป และรัสเซีย บวกกับ การสนับสนุนของประชาชนในแต่ละภูมิภาค ทำให้เรื่องการต่างประเทศของยูเครนได้รับความกดดันจากทั้ง 2 ฝั่ง ซึ่งหลัง ยูเครนมีท่าทีเข้าหาชาติตะวันตก รัสเซียก็จะมีมาตรการลงโทษทางการเงินหากยูเครนร่วมกับยุโรป โดยรัสเซียถือเป็นประเทศ ที่มีอิทธิพลต่อยูเครนอย่างมากไม่ว่าจะเป็นด้านพลังงาน การวางท่อส่งก๊าซและยุทธศาสตร์ต่างๆ ขณะที่ยุโรปเสนอความช่วยเหลือให้แก่ยูเครนในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้ลักษณะการต่างประเทศของยูเครนเป็นไปในลักษณะ 2 ขั้วอำนาจ ยากแก่การวางตัว

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

- ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ : ผลจากการเข้าแทรกแซงในพื้นที่บริเวณไครเมียจากรัสเซียได้สร้างความไม่พอใจให้กับ ชาติตะวันตกและอเมริกา ซึ่งอาจส่งผลกระทบในด้านเศรษฐกิจแก่รัสเซีย จากการสำรวจพบว่าเศรษฐกิจรัสเซียมีอัตราการลดลงอย่างมาก จาก 3.4 % ในปี 2012 ลดลงเหลือ 1.3 % ในปี 2013 และมีแนวโน้มจะลดลงอีกในปี 2014 ซึ่งเป็นผลมา จากการทำหายโดยการรุกรานยูเครน ซึ่งอาจทำให้รัสเซียขาดรายได้จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ หุ่นของรัสเซียมีอัตราการลดลง กว่า 11 % และได้ส่งผลกระทบต่อค่าเงินในประเทศ พร้อมทั้งทำที่กดดันจากอเมริกา ที่จะระงับการเจรจาการค้ากับรัสเซีย และอาจมีการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งอาจส่งผลกระทบทำให้ธนาคารกลางรัสเซียต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก เพื่อประคองเศรษฐกิจ ขณะที่ยูเครนประสบกับปัญหาหนี้ค้างชำระกับรัสเซียที่ยูเครนไม่สามารถจัดการหนี้ได้และต้องอาศัย ความร่วมมือกับชาติตะวันตกที่มีการส่ง IMF ไปให้คำปรึกษา และจากการล้มเลิก FTA ในตอนต้นทำให้ความช่วยเหลือใน ตอนต้นถูกระงับ และภายหลังรัฐบาลรักษาการขึ้นทำหน้าที่ทำให้รัสเซียยกเลิกเงินปล่อยกู้ที่จะให้กับยูเครน ทำให้ยูเครนเสี่ยง ต่อการล้มละลายและเรียกร้องให้ชาติตะวันตกให้ความช่วยเหลือ ความตึงเครียดดังกล่าวยังได้ส่งผลให้ราคาก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันพุ่งสูงขึ้น อีกทั้งยังสร้างความกังวลแก่นักลงทุนที่จะลงทุนอีกด้วย

- ผลกระทบด้านพลังงาน : รัสเซียจัดเป็นประเทศที่มีการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก และยูเครน ก็เป็นประเทศที่ส่งออกก๊าซธรรมชาติประมาณครึ่งหนึ่งของที่ใช้กันในยุโรป ปริมาณก๊าซที่ส่งออกไปยังยุโรปถือได้ว่าเป็น 1 ใน 3 ของการใช้ในชีวิตประจำวัน ความตึงเครียดได้สร้างแรงกดดันต่อยุโรป ที่ถึงแม้จะมีความหลากหลายทางด้านพลังงานแต่ก็ ยังคงต้องอาศัยรัสเซียตอบสนองต่อความต้องการปริมาณน้ำมันของตนเอง ความกังวลเกี่ยวกับการชำระหนี้ของยูเครน อาจทำให้รัสเซียปิดการส่งออกก๊าซผ่านยูเครน ซึ่งภาวะชะงักดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมันทั่วโลก ซึ่งในอนาคตราคา

น้ำมันมาตรฐานอาจเพิ่มขึ้นกว่า 2 % ราคาก๊าซธรรมชาติอาจสูงถึง 10 % นอกจากนี้ยังจะเกิดความต้องการในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพลังงานทดแทน ไปจนถึงด้านอาหารเนื่องจากยูเครนเป็นผู้ผลิตข้าวสาลีรายใหญ่

- ผลกระทบด้านการเมืองและการต่างประเทศ : การส่งกองกำลังเข้าไปครอบคลุมพื้นที่เขตโครเมียของยูเครน โดยรัสเซีย ได้สร้างความตื่นตระหนกให้กับชาติต่างๆ ทั่วโลก โดยมีการมองว่ารัสเซียได้ทำการละเมิดอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนยูเครน ซึ่งหลายประเทศออกมาเรียกร้องให้รัสเซียเคารพพรมแดนประชาธิปไตยของยูเครน การคุกคามของรัสเซียทำให้ชาติอื่นๆ กังวลและอาจส่งผลโดยตรงกับชาติอื่น โดยเฉพาะเรื่องของการรักษาความปลอดภัยความมั่นคงในพื้นที่แถบภูมิภาคยูโร - แอตแลนติก เช่น โปแลนด์ เป็นต้น ขณะที่รัสเซียอ้างว่าการส่งกองกำลังเข้าไปแทรกแซงมาจากคำขอของยานูโควิช แต่อย่างไรก็ตามการแทรกแซงของรัสเซียในยูเครนได้ส่งผลให้เกิดความกังวลเป็นวงกว้าง เริ่มมีมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ เพื่อให้รัสเซียถอนตัว ไมเช่นนั้นอาจมีการตอบโต้โดยการใช้กองกำลังทหารเข้าไปเช่นกัน

ที่มา :

ยูเครนบนทางแพร่งความรุนแรง การเมืองภูมิภาคนิยมและการต่างประเทศกับมหาอำนาจ. (3 มีนาคม 2557).

<http://prachatai.com>

Conflict in Ukraine stirs unrest on markets, drives up prices of oil, gold, food. (3 มีนาคม 2557).

<http://wapo.st>

Crude oil drops after big jump over Ukraine crisis. (3 มีนาคม 2557). <http://www.thejakartapost.com>

NATO issues warning over Ukraine ahead of crisis talks with Russian officials. (3 มีนาคม 2557).

<http://www.stripes.com>

Power Struggle over Ukraine: Systemic Observations. (3 มีนาคม 2557). <http://thegwp.com>

Ukraine crisis: The tricky economics of Vladimir Putin's power play. (3 มีนาคม 2557).

<http://edition.cnn.com>

Ukraine crisis: Europe's stored gas high as prices soar. (3 มีนาคม 2557). <http://www.bbc.com>